

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Discurs del síndic general
amb motiu de la reobertura de la Casa de la Vall
dilluns, 22 de desembre del 2025

Distingides autoritats,
Senyores i senyors,

En més d'una ocasió, alguns erudits s'han referit a la Casa de la Vall com la domus del Consell de la Terra o la domus del Consell General. Algú hi podria veure un punt de petulància en l'ús d'una paraula llatina per designar una cosa tan aparentment normal i quotidiana com una casa. Però crec que, en aquest cas, fer servir el mot llatí no és fruit de la grandiloqüència, sinó de la voluntat d'anomenar les coses amb precisió i encert. Perquè la nostra noció de casa —no només la Casa de la Vall, sinó la casa andorrana en general— té unes arrels llatines -romanes- molt profundes.

Quan a Andorra parlem de la casa, no ens referim només a un edifici, sinó també a la família que l'habita, fins al punt que tradicionalment designem les persones i la família pel nom de la casa. I fins i tot en el pla estrictament material, la casa no designa únicament l'edifici destinat a habitatge, sinó que inclou les eres, les corts, les bordes, els prats, els caps de bestiar... D'això, quan érem adolescents i estudiàvem les figures retòriques a l'escola, els professors en deien una sinècdoke: l'ús d'una part per referir-se al tot.

Un tot que, en aquest cas, és una unitat econòmica, un conjunt de drets i obligacions jurídiques, i una família amb tots els vincles —de tota mena— que se'n deriven. Això és una casa. I com que aquest conjunt de realitats —materials, immaterials, econòmiques, jurídiques, afectives i identitàries— és difícil de definir amb una sola paraula, hem acabat triant la casa com la part que designa el tot.

La noció de la casa andorrana, com a unitat, entronca directament amb la noció de la casa romana. Els nostres caps de casa són una andorranització del concepte de pater familias del dret romà clàssic.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Ara bé, per ser honestos, aquesta és una peculiaritat andorrana només fins a cert punt: altres països i territoris que van rebre una forta influència del dret romà durant la baixa edat mitjana també conserven nocions de casa similars a la nostra. Ho trobem a Catalunya i a la major part dels territoris de l'antiga Corona d'Aragó, i també en regions d'Itàlia i de França. Però probablement a Andorra aquesta noció de la casa, de la domus, s'ha preservat amb una intensitat i una rellevància encara més grans.

Per això no és estrany que l'edifici més emblemàtic de l'arquitectura institucional andorrana sigui precisament designat com una casa. No una casa particular, ni tan sols una casa comuna d'una parròquia o d'un quart, sinó la Casa de totes les persones de les Valls d'Andorra.

I, igual que passa amb les cases particulars, la Casa de la Vall no és només aquest edifici. És la seu tradicional del Consell General —que aplegava els poders legislatiu i executiu—, i també va ser la seu del Tribunal de Corts i, per tant, d'una part essencial del poder judicial. La Casa de la Vall era la seu de l'administració pública andorrana, del govern de les Valls. Però no és només una casa física, ni només una seu simbòlica: també podem dir que la Casa de la Vall és un cabal institucional fet d'acords, de normes, de debats. Un cabal construït a partir de les aportacions de generacions i generacions d'andorranes i andorrans; un cabal que es remunta molt més enrere de mitjan del segle XVII, quan el Consell va adquirir aquest edifici. Doncs la Casa de la Vall -com a concepte- ja existia abans que s'aixequessin les pedres d'aquestes parets.

Avui reobrim la Casa de la Vall després de mesos de reformes i d'una posada al dia, que s'afegeixen a la restauració intensa que es va dur a terme a la dècada dels anys seixanta del segle passat. De la mateixa manera que cada generació d'andorrans ha contribuït al cabal institucional i polític del país, també cada generació ha deixat la seva empremta a la Casa de la Vall.

I aquí és on la noció de la casa andorrana ens ofereix una lliçó plenament vigent: la casa, en aquest sentit ampli —gairebé omnicomprensiu—, desdibuixa l'individualisme i els personalismes doncs aquesta no ens pertany; som nosaltres els qui pertanyem a la casa.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

I pertànyer a aquesta casa ens imposa tres deures: recollir el cabal rebut de les generacions precedents, administrar-lo amb seny i transmetre'l a les generacions futures en condicions iguals o millors que el vam rebre.

Per això avui m'acompanyen totes les persones que han estat síndics generals des de la dècada de 1980, després de la Reforma Institucional. M'acompanyen, doncs, tots els síndics des que aquesta figura va passar a ser el que és avui: el cap i el representant del poder legislatiu i de la institució que emana directament de la sobirania popular: el Consell General.

Si el que fem avui és una posada al dia de la Casa de la Vall, qui millor per protagonitzar aquest acte que tots els síndics que representem el temps present. Des de Francesc Cerqueda, primer síndic després de la separació de poders entre el legislatiu i l'executiu; passant per la memòria de Josep-Maria Beal, l'únic que malauradament ja no és entre nosaltres, que —juntament amb el síndic Albert Gelabert— va guiar la institució durant els anys intensos i, en part, convulsos del procés constituent; procés que va culminar amb Jordi Farràs, el síndic de la Constitució. També ens acompanya Josep Dallerès, síndic en la primera legislatura constitucional i, quinze anys més tard, entre el 2009 i el 2011; el meu primer síndic, quan vaig jurar per primera vegada el càrrec de conseller.

Francesc Areny, síndic en els anys del canvi de segle i de mil·lenni, en una etapa marcada per l'estabilitat i la consolidació del nou règim constitucional. El síndic Joan Gabriel, que va saber exercir la conciliació i el consens, tant des de la sindicatura com des dels escons de l'hemicicle, des de la majoria i des de l'oposició. Vicenç Mateu, de qui vaig ser alumne com a secretari de la Sindicatura, i que va ser el primer síndic en més de tres segles a dirigir els debats fora de la Casa de la Vall, a la nova seu del Consell General.

I, finalment, Roser Suñé, que potser —si hagués exercit el càrrec al segle XXII— seria recordada com una síndica amb una gran capacitat de reflexió i un instint notable per interpretar el seu temps, però que serà recordada sobretot per una fita d'una importància cabdal per a Andorra: haver estat la primera dona al capdavant d'aquesta institució secular.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

En aquesta institució vella de segles, aquestes nou persones que he esmentat —i jo mateix— representem el temps que ens ha tocat viure. Avui som la cara visible de les moltes persones que han contribuït a donar forma a l'Andorra actual.

Per això volia comptar amb la presència d'aquestes vuit persones i amb la memòria viva del síndic Beal. Perquè és la millor manera d'exemplificar que la Casa de la Vall no pertany a ningú i que som nosaltres els qui, d'alguna manera, formem part de la Casa de la Vall: d'aquest edifici antic, noble, auster —fins i tot una mica aspre—, que sense necessitat de paraules diu tantíssimes coses sobre la nostra identitat i la nostra història.

Avui tornem a obrir les portes de la Casa de la Vall. I aquí vull agrair molt especialment a l'equip humà que ho ha fet possible. A la Maria, l'Eudald, la Laura, l'Enric, així com a tots els treballadors d'aquesta casa i de les empreses que hi han treballat. Ho han fet possible amb la seva passió contagiosa i vocació de servei. A tots vosaltres, en nom d'Andorra, us dono les gràcies.

Però la feina no s'acaba aquí. Durant el 2026 tindrà lloc una nova tongada de treballs, amb la restauració exterior i la museïtzació del cap de casa. L'objectiu és crear un espai que expliqui a les noves generacions, a les persones novingudes i a tots els qui ens vulguin visitar, aquesta institució que és una pedra angular del passat i del present d'Andorra; que volem que continuï essent una part indestruïble del nostre futur; que és, sens dubte, el bé patrimonial més important del país; i que voldríem també que fos —i ho podem recordar avui— patrimoni de la humanitat. Perquè allò que ens fa genuïns i ultralocals també ens ha de servir per projectar-nos i fer-nos universals.

Us dono la benvinguda a casa vostra. A la Casa de la Vall.

Moltes gràcies, senyors síndics, i moltes gràcies a tots i a totes per la vostra presència avui aquí.

Carles Ensenyat Reig
Síndic general